

Statens räddningsverks författningssamling

Utgivare: Key Hedström, Statens räddningsverk
ISSN 0283-6165

**SRVFS
2006:3**

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om brandskydd i gästhamnar

**Räddningstjänst och förebyggande åtgärder
enligt lagen om skydd mot olyckor**

Statens räddningsverk meddelar föreskrifter och allmänna råd inom följande lagstiftningsområden:

- Allvarliga kemikalieolyckor
- Brandfarliga och explosiva varor
- Civilt försvar
- Ordning och säkerhet
- Räddningstjänst och förebyggande åtgärder enligt lagen om skydd mot olyckor
- Teknisk kontroll
- Transport av farligt gods

Beställningsadress
Norstedts Juridik AB
Kundservice
106 47 Stockholm

Telefon
08-690 91 90
Fax
08-690 91 91

E-post
kundservice@nj.se
Internet
www.fritzes.se

ISSN
0283-6165

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om brandskydd i gästhamnar;

beslutade den 7 april 2006.

Följande allmänna råd och kommentarer ansluter till de regler som gäller för brandskyddet i byggnader och andra anläggningar enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och behandlar brandskyddet i gästhamnar.

De allmänna råden och kommentarerna riktar sig i första hand till dem som äger eller driver gästhamnar.

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. Allmänna råd är inte tvingande, utan deras funktion är att förtydliga innebörden i en lag, förordning eller myndighetsföreskrifter och att ge generella rekommendationer om tillämpningen av sådana regler.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Statens räddningsverk

ELISABETH SÖDERBERG

Björn Albinson
(Avdelningen för olycksförebyggande verksamhet)

Allmänt

Definitioner

Med *gästhamn* avses i dessa allmänna råd en brygga, kaj eller annan hamnanläggning som används för att erbjuda tillfällig förtöjning av båtar där personer övernattar. Som gästhamn räknas dock inte sådan förtöjningsplats som avgiftsfritt används med stöd av allemansrätten eller annan sedvanerätt.

Lagen om skydd mot olyckor och dess tillämpning på gästhamnar

Enligt 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor skall ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

De åtgärder som vidtas kan vara såväl tekniska som organisatoriska. Åtgärder av teknisk karaktär kan till exempel vara att hålla utrustning för brandsläckning medan åtgärder av organisatorisk karaktär kan vara utbildning och information.

Lagen om skydd mot olyckor och dessa allmänna råd gäller för brandskyddet i gästhamnar och de bryggor, kajer eller andra anläggningar och byggnader som finns i hamnen. Lagens krav på skäligt brandskydd och dessa allmänna råd är inte tillämpliga på brandskyddet i fritidsbåtar eller på hanteringen av fritidsbåtar eller utrustning i dessa.

Brandskyddsåtgärder i gästhamnar

Syftet med de brandskyddsåtgärder som redovisas här är att begränsa risken för brandspridning mellan båtar i gästhamnar samt att begränsa konsekvenserna om brand uppstår. Den största risken för brandspridning mellan båtar finns nattetid när det kan dröja innan en brand upptäcks och bekämpas.

Bränder i gästhamnar uppstår framför allt i båtarna och människor skadas vanligen av brand i den egna båten. Det är därför främst den enskilde båtägaren som kan minska risken för brand och skador orsakade av brand genom att ha ett gott brandskydd i båten. För information om brandskyddet i fritidsbåtar hänvisas till Sjöfartsverket, Sjösäkerhetsrådet, försäkringsbolag, båtlivsorganisationer och lokala båtklubbar.

Den som driver en gästhamn kan vidta flera olika brandskyddsåtgärder för att åstadkomma ett gott skydd mot brand i hamnen. Dessa allmänna råd och kommentarer behandlar de viktigaste åtgärderna för detta arbete.

Systematiskt brandskyddsarbete

För att uppnå och bibehålla ett tillräckligt bra brandskydd i gästhamnen är det viktigt att verksamhetsutövaren arbetar systematiskt och har en aktiv egenkontroll av brandskyddet. Information och allmänna råd om systematiskt brandskyddsarbete och dokumentation av brandskyddet finns i Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer (SRVFS 2004:3) om systematiskt brandskyddsarbete.

Som en del av det systematiska brandskyddsarbetet för gästhamnen bör det finnas en plan över anläggningen där det framgår vilket antal båtar hamnen är dimensionerad för och placering av dessa.

Det systematiska brandskyddsarbetet bör även behandla möjligheter att flytta båtar i händelse av brand, var släckutrustning finns, kontroll av släckutrustningen, körvägar för utryckningsfordon och rutiner om brand uppstår.

Båtarnas placering i gästhamnen

I en gästhamn bör båtarna placeras så att brandspridning försvåras och så att det är möjligt att snabbt förflytta dem i händelse av brand. Båtarna bör också placeras så att de kan nås med hamnens släckredskap. Av dessa skäl bör inte fler än tre båtar i en rad förtöjas långsides utanpå varandra.

Då båtar förtöjs med för eller akter mot brygga eller kaj bör det, för att hindra brandspridning, göras avskiljningar mellan båtarna var fjortonde meter. En sådan avskiljning bör utgöras av ett fritt utrymme på 4 meter.

Långsidesförtöjning gör det svårt att begränsa antalet båtar eftersom det i princip är möjligt att fortsätta förtöja nya båtar utanpå varandra så länge det finns en fri vattenyta i hamnen. En brand kan sprida sig mellan båtarna och det kan vara mycket svårt att flytta på dem tillräckligt snabbt. Det kan vara svårt att komma åt med släckredskap från brygga eller kaj. Långsidesförtöjning i många led gör det svårt för båtarnas besättningar att förflytta sig bort från en brand.

I praktiken är det ofta svårt att skapa tillräckliga skyddsavstånd mellan varje båt även om båtarna förtöjer direkt mot brygga eller kaj. Därför kan andra åtgärder behöva vidtas för att undvika brandspridning. Exempel på detta kan vara att begränsa antalet båtar som förtöjs i direkt kontakt med varandra genom att göra mindre bryggor med cirka 10 båtplatser. På stora bryggor kan man skapa avskiljningar mellan båtarna. Ett sätt att skapa fasta skyddsavstånd och samtidigt omöjliggöra långsidesförtöjning är att använda sig av så kallade *Y-bommar*.

För anläggningar avsedda för bränslepåfyllning gäller även lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Genom denna lag ställs krav på exempelvis en säker placering av anläggningen i förhållande till omgivningen.

Släckutrustning och annan utrustning

Släckutrustning bör finnas tillgänglig om det finns risk för brandspridning mellan båtarna i hamnen. Släckutrustningen bör vara sådan att båtarnas besättningar kan hantera den själva.

Det bör finnas fast släckutrustning i de hamnar som vid samma tillfälle används av fler än 80 gästade båtar i en sammanhängande del av hamnen.

Släckutrustningen bör placeras väl synlig vid kajen och vid varje brygga samt i anslutning till en reception eller serviceanläggning. Den bör om möjligt placeras tillsammans med annan utrustning för livräddning eller sjukvård. Fast släckutrustning bör placeras så att den kan användas för alla båtar i gästhamnen. Handbrandsläckare bör placeras så att alla båtar har högst 50 meter till närmaste släckare.

Brandposter för fast släckutrustning bör ha ett flöde på minst 50 l/min vid ett tryck om 0,6 Mpa. Handbrandsläckare bör vara av pulvertyp om minst sex kg¹.

Släckutrustning bör markeras enligt bestämmelserna i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1997:11) om varselmärkning och varselsignalering på arbetsplatser. Släckutrustningen bör ses över regelbundet för att kontrollera att den finns på plats och är funktionsduglig.

Brandvakt och rutiner vid brand

Brandvakt bör finnas tillgänglig under den normala nattvilan om inte tillräckligt gott brandskydd kan upprätthållas genom båtarnas placering. Det bör finnas rutiner för dessa tillfällen.

Exempel på situationer, då brandskyddet inte kan upprätthållas genom båtarnas placering, kan vara överbeläggning på grund av hårt väder, särskilda evenemang på orten, tillfällig säsongsbetonad överbeläggning, större regattor etc.

Det bör finnas rutiner som beskriver hur hamnens personal ska agera i händelse av brand för att varna båtarnas besättningar, larma räddningstjänsten, flytta båtar, bekämpa branden och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att begränsa skadorna till följd av branden.

¹ Minst 6 kg handbrandsläckare med ABC-pulver som klarar provbål enligt standardtyp 34A 183B

Utbildning av personal

All personal i gästhamnen bör utbildas för att få kunskap om brandskyddet i hamnen och för att kunna vidta de åtgärder som behövs vid brand.

Utbildningen bör upprepas inför varje säsong.

Efter genomförd utbildning bör personalen veta

- hur brandskyddet är ordnat och bedrivs inom hamnen,
- hur ansvar och befogenheter fördelas för olika arbetsuppgifter,
- hur bränder i båtar och gästhamnen kan förebyggas,
- hur konsekvenserna av en brand kan minskas,
- hur man hanterar handbrandsläckare och andra släckredskap, och
- vad de ska göra om det uppstår en brand.

Information till gäster

Hamnens gäster bör på lämpligt sätt informeras om hamnens brandskydd, var det finns släckredskap och vilka regler som gäller för hantering av till exempel grillar, bränsle, värmare och landströmsanslutning.

Andra åtgärder som kan bidra till att upprätthålla ett bra brandskydd kan vara att ha färdiga rutiner för att anvisa båtar till lediga platser i närliggande hamnar.

Samråd vid större evenemang

Vid större evenemang i anslutning till gästhamnen är det önskvärt att de som driver gästhamnen samråder om säkerhetsfrågor med andra berörda verksamhetsutövare och den kommunala räddningstjänsten. Det kan vara frågor om hur räddningstjänsten kan komma fram med fordon i hamnområdet eller om det behövs några tillfälliga säkerhetsåtgärder i gästhamnen.

Tillsyn

Som framgår av 5 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, utövar kommunen tillsyn över efterlevnaden av lagens krav bland annat på brandskydd i byggnader och andra anläggningar.